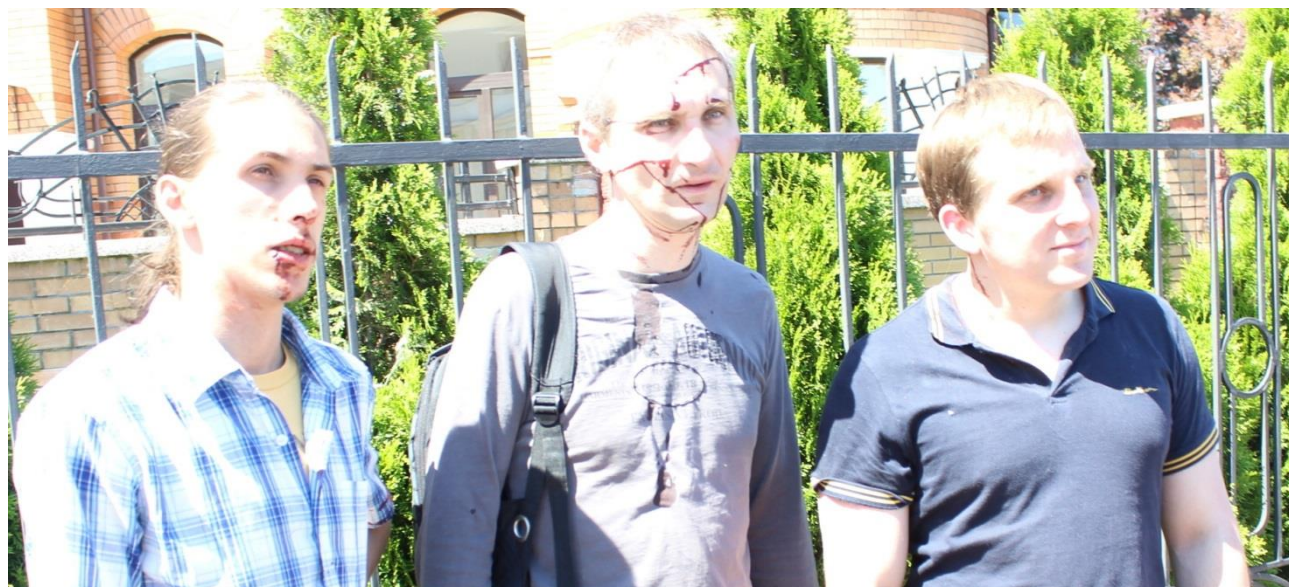

Марш рівності – лакмусовий папір рівня свободи мирних зібрань та толерантності суспільства в Україні

**Звіт за результати моніторингу дотримання свободи
мирних зібрань 6 червня 2015 року у м. Києві**

Зміст

Замість передмови.....	3
Тематика Маршу рівності.....	4
Місце проведення Маршу рівності.....	4
Тривалість спостереження громадськими спостерігачами.....	5
Тривалість Маршу рівності.....	5
Загальний короткий опис подій.....	5
Напади агресивних груп людей під час та після Маршу рівності.....	7
Чи можна вважати зібрання Марш рівності мирним?.....	17
Контрзібрання.....	19
Дії місцевої влади перед та під час Маршу рівності та контрзібрання.....	23
Дії міліції перед та під час Маршу рівності та контрзібрання.....	27
Охорона здоров'я.....	29
Висновки та рекомендації.....	31

Замість передмови

Марш рівності – мирне зібрання на захист прав людини та ЛГБТ спільноти (лесбійки, геї, бісексуали, трансгендери) відбулося у м. Києві 6 червня 2015 року.

Беззаперечно, подібні мирні зібрання – індикатор не лише демократичності суспільства, але й дотримання прав людини зі сторони органів державної влади. Саме тому, група громадського спостереження «ОЗОН», окремі представники дипломатичних та міжнародних структур, здійснювали моніторинг під час Маршу рівності. Попередньо до органів внутрішніх справ та органів місцевої влади «ОЗОН» у зверненнях закликав до захисту свободи мирних зібрань та попередив про спостереження.

Свобода мирних зібрань – одне з основоположних прав людини, яким в свій час може забажати або буде змушений обставинами скористатись кожний.

Чи виконала держава свій позитивний обов'язок та забезпечила охорону громадського порядку, належні умови проведення зібрання?

убезпечила від незаконної судової заборони?

чи можна вважати зібрання мирним, які були дії учасників?

які дії держава забов'язана вчинити після зібрання?

На ці питання надамо відповіді за допомогою інформації отриманої громадськими спостерігачами «ОЗОН».

Для довідки:

Група громадського спостереження «ОЗОН» — добровільне об'єднання активних громадян - передусім, громадських активістів, юристів, журналістів, які усвідомлюють важливість якісного громадського контролю за державними органами, а також за ключовими процесами, які відбуваються на лінії зіткнення суспільства та держави або людини та держави, зокрема, під час мирних зібрань та судових процесів. За результатами спостережень «ОЗОНівці» оприлюднюють висновки та рекомендації. Громадські спостерігачі - незалежна сторона, вони завжди залишаються поза межами процесу. Детальнішу інформацію можна отримати у соціальних мережах www.facebook.com/OZON.monitoring та на сайті організації- засновниці, Центру Громадянських Свобод <http://ccl.org.ua/activities/hr/ozon/> Наші контакти: <http://ozonmonitoring.com/> ozon.monitoring@gmail.com

Марш рівності – лакмусовий папір рівня свободи мирних зібрань та толерантності суспільства в Україні.

Результати моніторингу дотримання свободи мирних зібрань 6 червня 2015 року у м. Києві на прикладі зібрання «Марш рівності» та контрзібрання групою громадського спостереження «ОЗОН».

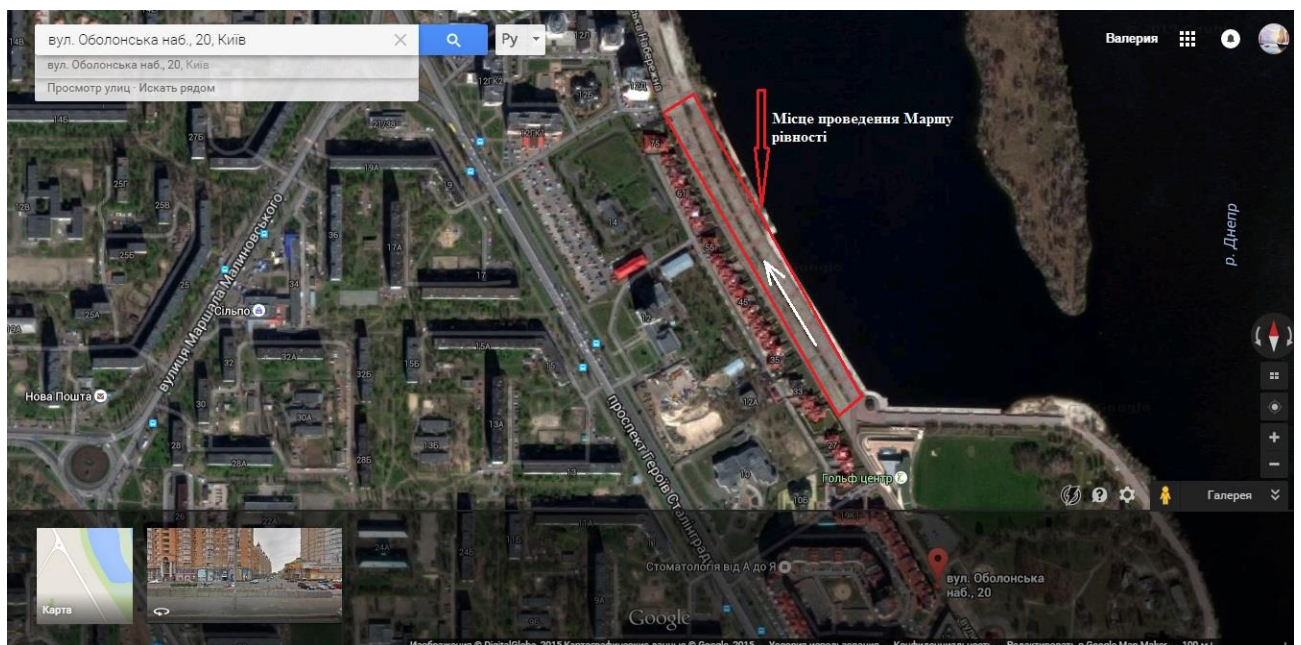
Тематика Маршу рівності.

Марш рівності – зібрання на захист прав людини, привернення уваги до проблем дискримінації, та нетерпимості в українському суспільстві, зокрема щодо представників ЛГБТ - спільноти (лесбійки, геї, бісексуали, трансгендерні люди).

Місце проведення Маршу рівності.

Зібрання проведено у м. Києві на Оболонській набережній на відрізку Оболонська набережна, 20 - Оболонська набережна, 75. Воно відбулось у вигляді ходи або іншими словами маршу.

Місце було обрано з максимальним рівнем безпеки для учасників, а саме вздовж набережної, де проходили учасники з одного боку знаходиться р. Дніпро та іншого ряд приватних будинків. Вихід через приватні будинки перекритий парканом. Інші ж шляхи потрапляння на набережну були перекриті кордонами правоохоронців до та під час ходи. Проте, відповідно до коментарів організаторів Маршу рівності, місце обрано правоохоронними органами, а не самими учасниками зібрання, хоча вони просили про забезпечення території у центральних частинах міста.

Мал. 1 Місце проведення Маршу рівності на карті google.

Тривалість спостереження громадськими спостерігачами.

На прилеглий території, а саме біля станції метро «Оболонь» громадські спостерігачі знаходились о 9:00 та біля безпосереднього місця проведення, о 9:30 та завершили спостереження за зібраннями о 14:00, враховуючи контр зібрання.

Тривалість Маршу рівності.

Зібрання відбувалось з 10:00 до 10:30. Близько 10 хвилин учасникам знадобилось для залишення території проведення зібрання.

Загальний короткий опис подій.

Про наміри проводити Марш рівності організаційним комітетом зібрання було повідомлено завчасно за допомогою ЗМІ, нових медіа та на офіційному сайті заходу <http://kyivpride.org/ua/news/>. Для участі у заході люди проходили попередню реєстрацію на згаданому сайті.

До початку ходи учасники зібрались біля гольф-клубу за адресою: Бул. Оболонська набережна, 20. Завчасно були утворені кордони з працівників правоохоронних органів на початку та кінці маршруту ходи. Зібрання розпочалось після звільнення території перехожими.

На територію проведення зібрання не допускались незареєстровані учасники, зокрема громадські спостерігачі «ОЗОН». Пройти можна було за посвідченням представника ЗМІ або за погодженням із волонтером – організатором, що знаходився біля міліцейського очіплення з боку Гольф-клубу. Цією можливістю скористались двоє з спостерігачів «ОЗОН».

Учасники Маршу рівності пройшли організованою колоною всю відмежовану територію Оболонської набережної. Учасники тримали райдужні прапори, прапори з символікою громадських організацій, наприклад Amnesty International, плакати із наступними написами: «Маю право бути тут», «Право на любов, право на мирні зібрання» та вигукували наступні лозунги: «Права людини понад усе», «Права ЛГБТ – права людини», «Human rights is my pride», «No war! Make love», «Дякуємо міліції», «Love is a human right». (Приклади на фото 1 та 2).

Загалом на зібранні серед учасників були присутні близько 250 людей.

Фото 1. Місце проведення Маршу рівності, учасник акції (фото ЦППЛ).

Фото 2. Місце проведення Маршу рівності, учасник акції (фото ЦППЛ).

Напади агресивних груп людей під час та після Маршу рівності.

Епізод 1. На початку маршу на учасників зібрання був здійснений напад агресивно налаштованими людьми, в результаті чого отримали поранення три працівника міліції – у шию та руки.

Фото 3. Місце проведення Маршу рівності, один з правоохоронців постраждав від нападу, отримав поранення шиї. Першу медичну допомогу надають медики «Червоного Хреста України» (фото ЦПЛ).

Час нападу збігається із зафіксованим громадськими спостерігачами «ОЗОН» проникненням на територію приватних котеджів групи осіб (близько 20 людей), окремі з яких прикривали обличчя балаклавами об 10:20. Ці особи пройшли через відчинені ворота загальної території котеджного містечка, приватна охорона котеджів цьому ніяк не заважала та не поставила жодних запитань. Вони намагались перелізти через вузький паркан, що відділяє набережну і котеджі біля будинку за адресою Оболонська Набережна №57. Працівники охорони, які знаходились на місці проведення маршу відреагували на це та нападники почали відходити. Одна з громадських спостерігачок «ОЗОН» за телефоном 102 повідомила про цю ситуацію. Проте за відсутності міліції на території інциденту люди без перешкод побігли до інших будинків, а частина пішли геть.

*Фото 4. Оболонська набережна, 57, територія приватних котеджів.
Молоді люди відходять після спроби перелізти через паркан та потрапити на
Марш рівності.*

В той же час одна з мешканок котеджів з криком виїхала на своєму авто, повідомляючи, що на її будинок № 41 напали невідомі в балаклавах. «ОЗОН» знову повідомили про даний інцидент за телефоном 102. Через близько 5 хвилин на місце інциденту прибули представники правоохоронних органів з числа охорони маршу. Біля будинку №41 не було побачено нічого підозрілого. Проте біля дитячого майданчику, через який йшов обхідний шлях до 25 номеру будинку була помічена група провокаторів та сутички між 39-30 номерами будинків, де було важко поранено одного міліціонера у шию. Правоохоронці затримали 19 чоловік. Монітори «ОЗОН» помітили 5 санітарних автомобілі швидкої допомоги та автомобілі служби червоного хреста в Україні. Медик червоного хреста пояснював представникам ЗМІ, що постраждав міліціонер (травма шиї) та один нападник. Учасники зібрання вказали ще на двох міліціонерів, які були з травмованими руками.

Фото 5. На місці проведення Маршу рівності. Учасники зібрання вказали ще на двох міліціонерів, які були з травмованими руками. Фото одного з учасників Маршу.

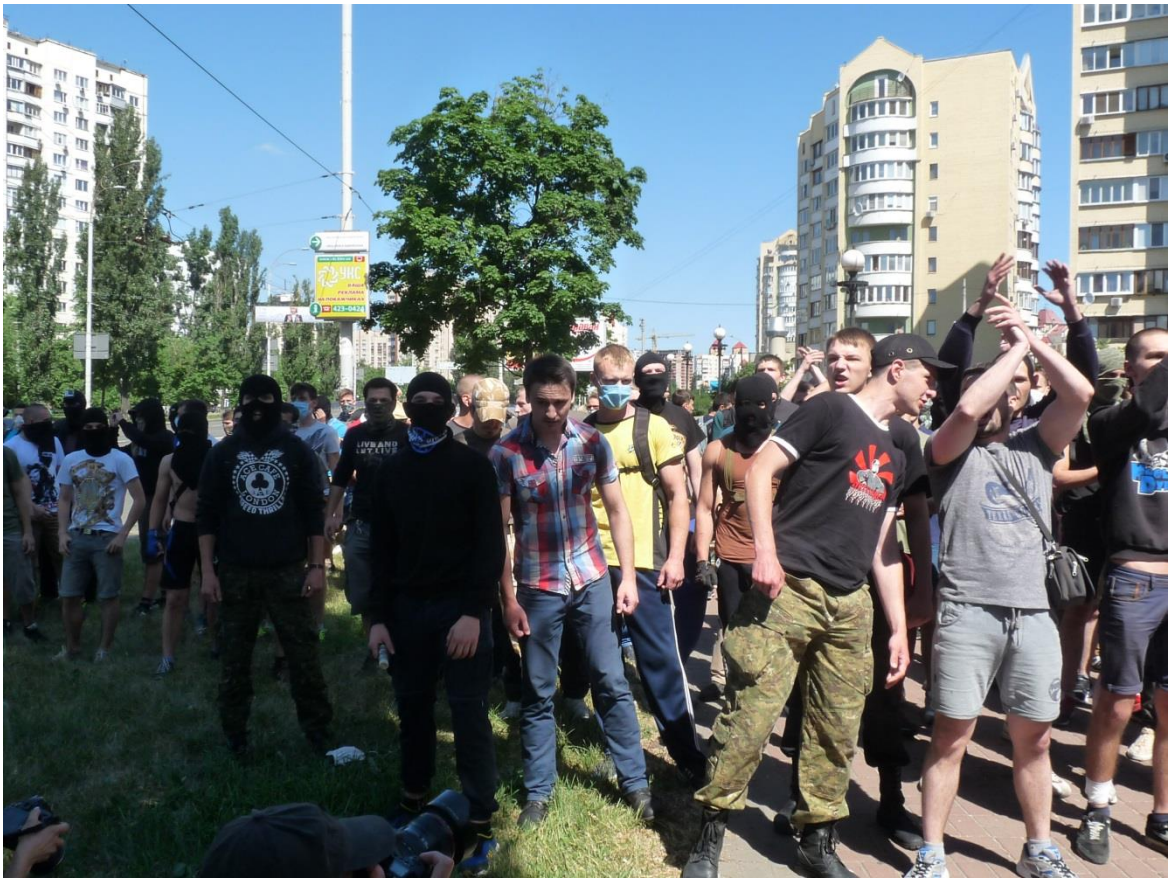
Епізод 2. О 10.27 через кордон правоохоронних органів біля фінішу ходи прорвались 2 представники агресивно налаштованих груп та намагались бігти вглиб набережної. Втікаючи від правоохоронців на відрізку де мала б пройти хода, провокатори кинули димову шашку. Згодом дані особи перелізли через огорожу елітних будинків, та після нетривалих дискусій з правоохоронцями, який в цей час були по той бік огорожі, побігли в протилежний набережний бік. Також була помічена група з 3 чоловіків з провокативною оведінкою (чоловіки без розпізнавальних знаків, які заздалегідь були проінформовані про місце проведення заходу, виходячи з їх розмов), при цьому вони скандували: «Идите в АТО», «Менты, вы охраняете пидарасов», «Охраняете ради вашего же заднего прохода», «Каски не на то место надели».

Фото 6. Кордон правоохоронців на місці проведення Маршу рівності біля закінчення ходи.

Епізод 3. Біля зупинки громадського транспорту «пл. Сантьяго – де – Чілі» по вул. Героїв Сталінграду о 10:50 – 10:56 відбувся напад на учасників Маршу рівності, які покидали місце проведення заходу, що перейшли в сутичку між групами агресивних людей з представниками правоохоронних органів. Біля зупинки зібралось 40-50 людей в балаклавах. Нападники використовували димові гранати та кидали пляшки в громадський автобус, на який намагались сісти учасники Маршу рівності. Міліція використовувала сльозогінний газ. Від дії сльозоточивого газу постраждало 2 особи нападаючих.

Фото 7. Після закінчення Маршу рівності, агресивні групи людей, які рухаються до зупинки громадського транспорту «пл. Сантьяго – де – Чілі».

Фото 8. Перші «димові шапки» після закінчення Маршу рівності, кинуті агресивними групами людей біля зупинки громадського транспорту «пл. Сантьяго – де – Чілі».

Фото 9. Працівники міліції затримують двох нападників біля зупинки громадського транспорту «пл. Сантьяго – де – Чілі».

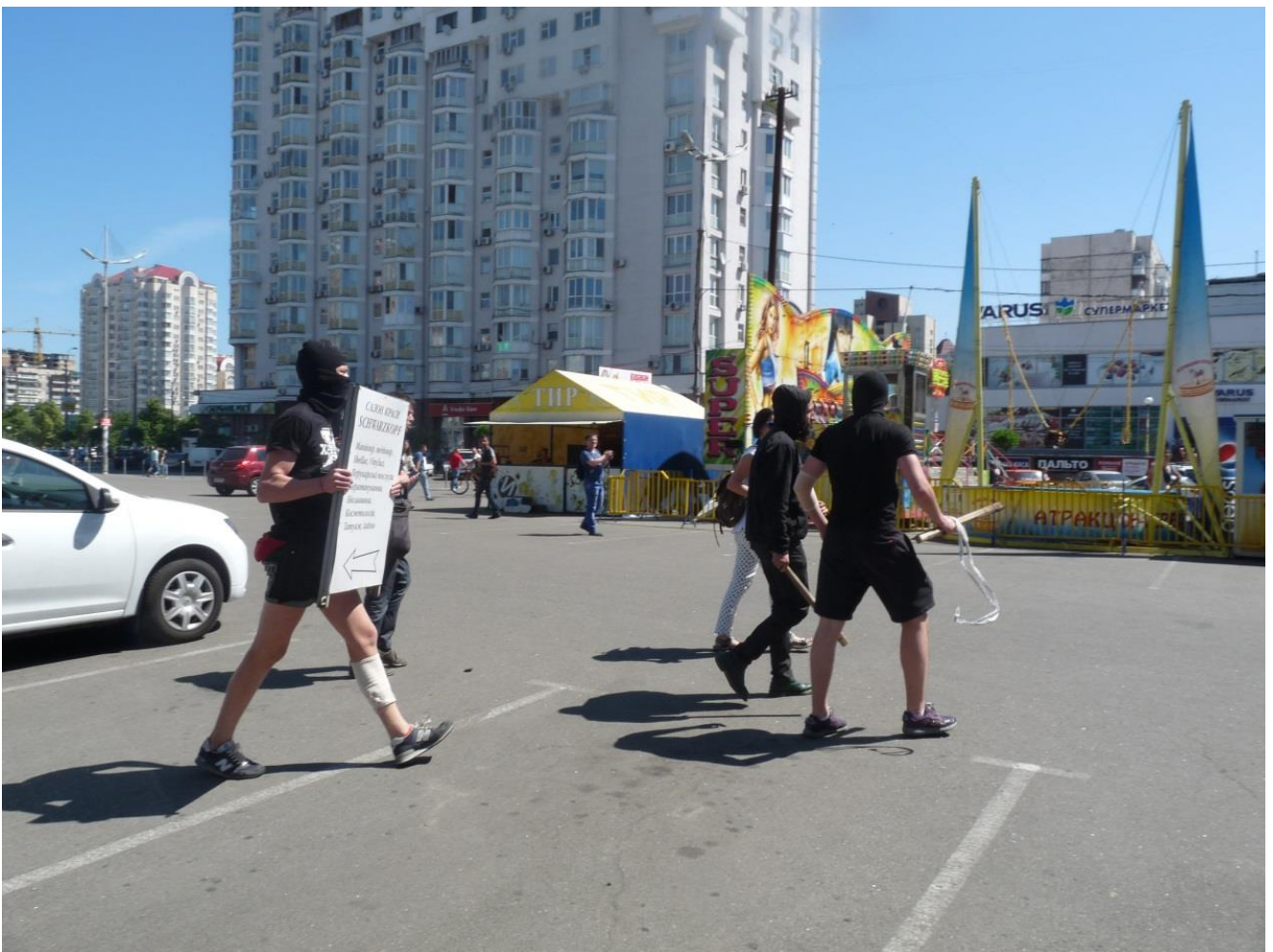

Фото 10. Працівники міліції затримують одного з нападників біля зупинки громадського транспорту «пл. Сантьяго – де – Чілі». Йому надають першу медичну допомогу.

Епізод 4. Біля ТРЦ «Dream Town» (Оболонський просп., 1Б) продовжились сутички між агресивними групами людей та працівниками правоохоронних органів. Агресори використовували каміння, палки із вбитими цвяхами, сльозогінний газ. Спостерігачі зафіксували трьох постраждалих міліціонерів від дій агресорів з пораненням голови, ноги та сідниці та ураженням слизових оболонок обличчя. Частина групи агресорів скандували лозунги з нецензурною лексикою в адресу міліції і Маршу рівності. Останніх міліція провела до метро. Свідки подій спіймали двох молодиків та привели до правоохоронців з повідомленням, що це ті особи, які брали участь в побитті міліціонерів, що підтвердили інші люди поруч. Правоохоронці запитали молодиків за що їх затримали, хлопці відповіли, що не знають і правоохоронці відпустили їх без з'ясування обставин.

Громадськими спостерігачами не зафіксовано затримань під час даного епізоду сутичок.

Фото 11. Люди з числа агресивних груп рухаються до ТРЦ «Dream Town» (Оболонський просп., 1Б) з палками.

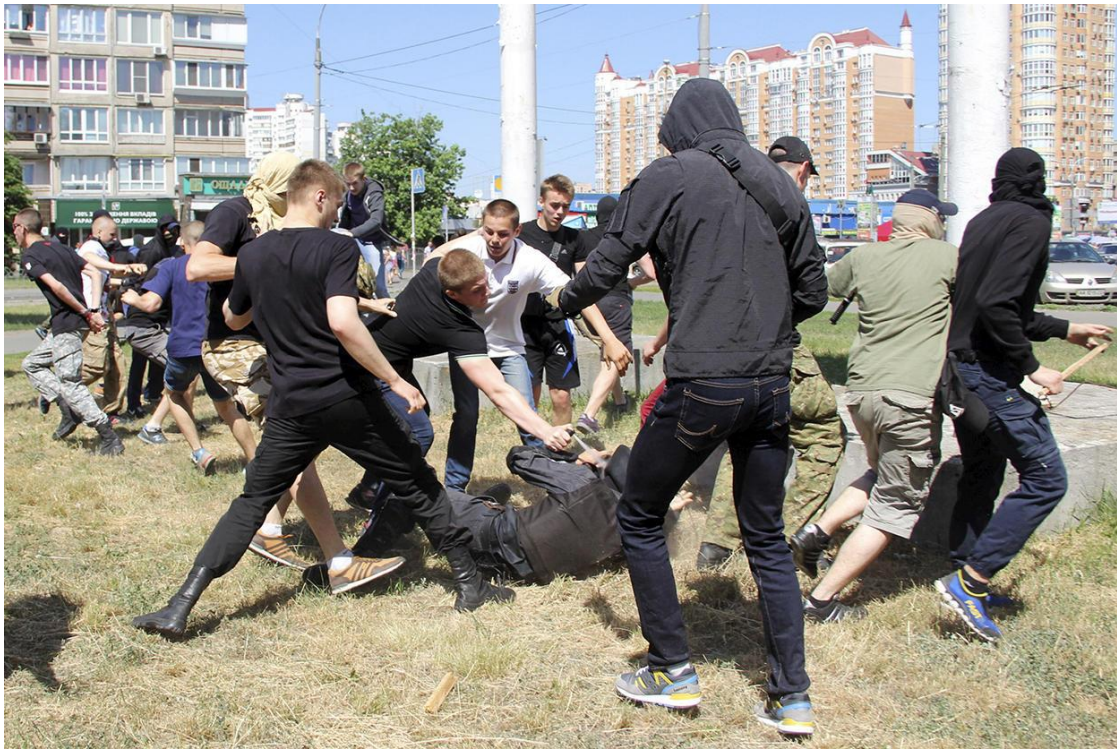

Фото 12. Люди з числа агресивних груп рухаються до ТРЦ «Dream Town» (Оболонський просп., 1Б) з палками.

Фото 13. Свідки подій біля ТРЦ «Dream Town» затримали людей з числа агресивних груп та ведуть до правоохоронців.

Фото 14. Напади агресивними групами людей були вчинені на працівника правоохоронних органів (посилання на фото <https://meduza.io/galleries/2015/06/06/marsh-dlinoy-v-polchasa>)

Епізод 5. Здійснені напади на окремих людей не на території проведення Маршу рівності. Так громадськими спостерігачами були зафіксовані троє людей, які отримали травми, не дійшовши до зібрання. Чоловіки запізнились, та по дорозі на місце проведення на них напали чоловіки та нанесли травми голови. Викликана на місце подій швидка допомога зафіксувала тілесні ушкодження та лікарі повідомили, що чоловіки потребують накладення швів в лицьовій та нейрохірургіях.

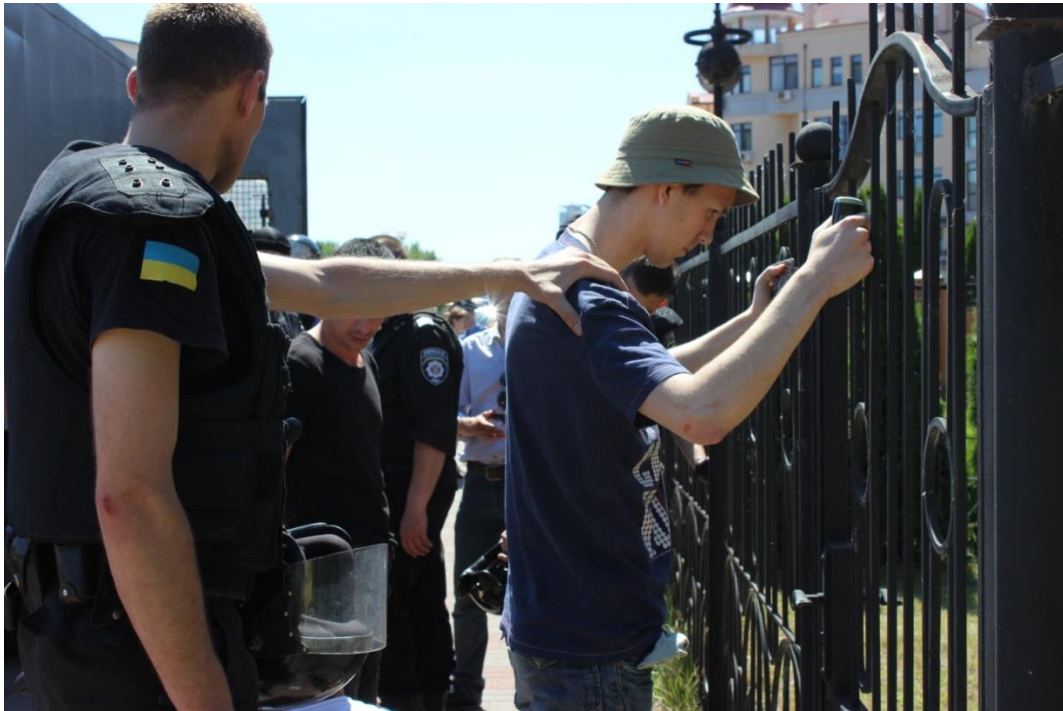

Фото 15. Чоловіки, які прямували до Маршу рівності та були побиті за це.

Громадські спостерігачі зафіксували словесні перепалки між пораненим та опонентами, які зібралися біля місця проведення Маршу рівності: http://youtu.be/pG0YrH61_3c , а також можна переглянути коментар потерпілих після їх побиття на відео за посиланням: <http://youtu.be/htNhuBaBbpE>

Після закінчення Маршу рівності ще проводились затримання людей за підозрою у вчиненнях нападів протягом ранку.

Фото 16. Затримання після проведення Маршу рівності. Оболонська набережна.

*Фото 17. Затримання після проведення Маршу рівності. Оболонська набережна.
Вилучені речі.*

Після закінчення подій у соціальних мережах та ЗМІ з'явилися повідомлення й про інші напади на учасників Маршу рівності після його завершення. Загальна кількість постраждалих учасників Маршу рівності за даними організаторів - 9 людей, спостерігачі «ОЗОН» стали свідками поранення трьох з них.

На офіційному сайті ГУМВС в м. Києві повідомлено про те, що 6.06. 15 р. станом на 14:25 за медичною допомогою до лікарів звернулося 9 працівників міліції, постраждалих під час сутички на Марші рівності. Станом на 16:15 за підозрою в скоєнні хуліганській дії під час Маршу рівності міліція уже затримала 30 осіб. Зібрані відомості внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Розпочато кримінальне провадження за ч. 4 ст. 296 КК України «Хуліганство». <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/kyiv/uk/publish/article/216753>

8. 06.15 р. вже відбулись перші засідання для обрання запобіжних заходів нападникам. Оболонський райсуд столиці обрав запобіжний захід сімом підозрюваним у вчиненні протиправних дій під час Маршу Рівності, який відбувся 6 червня у Києві. За рішенням суду одному із підозрюваних обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою. Щодо чотирьох осіб – застосовано цілодобовий домашній арешт. Ще двох осіб суд відпустив на поруки народних депутатів. Дії підозрюваних кваліфіковано за ч. 3, 4 ст. 296 Кримінального кодексу України (Хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю, вчинене групою осіб, пов'язане з опором представнику влади, що припиняє хуліганські дії, із застосуванням предмета, заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень). У судовому засіданні прокуратура клопотала про обрання для підозрюваних більш жорсткого запобіжного заходу, зокрема щодо шести осіб – у виді тримання під вартою. Повідомлено на сайті прокуратури м. Києва

http://www.kyiv.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=157303

Чи можна вважати зібрання Марш рівності мирним?

Часто виникають запитання чи вважається зібрання мирним, якщо виникали конфліктні ситуації. Відповідно до міжнародних норм і стандартів дане зібрання вважається мирним. Так, Керівні принципи зі свободи мирних зібрань вказують на те, що зібрання слід вважати мирним, якщо його організатори мають мирні наміри і зібрання має ненасильницький характер. Термін «мирне» слід поширити на таку поведінку, котра може дратувати чи ображати інших осіб і навіть на таку поведінку, котра тимчасово перешкоджає, ускладнює чи створює перешкоди діям третіх осіб. Як свідчать факти дій учасників Маршу рівності організатори чи учасники зібрання жодним чином не демонстрували агресії ні у лозунгах, плакатах, ні публічних виступах. Ними не вчинялись жодні протиправні дії. Більше того вони до початку Маршу рівності проводили декілька зустрічей з органами влади та представниками міжнародних організацій, дипломатичних

структур для врегулювання питань проведення зібрання. Конституція України також декларує, що громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

Тож, необхідно констатувати, що зібрання Марш рівності – мирне відповідно до українських та міжнародних норм і стандартів.

Контрзібрання.

«Контрзібрання є однією із форм одночасного зібрання. Його учасники хочуть висловити свою незгоду з поглядами, висловленими в ході іншого зібрання» - визначено в Керівних принципах зі свободи мирних зібрань. З огляду на це та вище наведені ознаки мирного зібрання, не слід плутати протизаконні дії нападників щодо учасників Маршу рівності та працівників правоохоронних органів із контр зібраннями.

Керівні принципи зі свободи мирних зібрань звертають увагу на те, що при розгляді питання контр зібрання, основну увагу слід приділити обов'язкам державних органів забезпечити проведення та охорону кожного заходу в разі організації або виникнення зборів на знак незгоди з іншим зборами. Державні органи повинні задіяти достатні сили з охорони правопорядку, щоб сприяти, наскільки це можливо, проведення таких пов'язаних один з одним одночасних зібрань в межах взаємної «видимості і чутності».

З 10:00 до 13:45 відбулась хода по вулицям Хрещатик, Михайла Грушевського, Шовковичній, Лютеранській, Круглоуніверситетській. Громадські спостерігачі «ОЗОН», які перебували на місці проведення зібрання визначили його тематику як: протистояння ЛГБТ спільноті, загальносоціальні вимоги.

Спостереження громадських спостерігачів «ОЗОН» тривало чотири години (з 9:20 до 13:45).

Так, *серед лозунгів та написів на плакатах демонстрантів зафіксовані наступні:* «Ми за традиційні цінності», «Нет поднятю тарифов!», «Где наши пенсии?», «Геть владу нездар!», «Зупинемо голодомор 2015», «Мы за христианство», «Нет ЛГБТ во власти», «Нам нечего есть», «Запам'ятай чужинець господар тут українець», «Украинцам украинское правительство», «Поднимите пенсии», «Боже захисти нас від цієї влади». Серед символіки використовувались українські прапори.

Під час спілкування з учасників з громадськими спостерігачами «ОЗОН», більшість не змогли назвати загальну причину свого перебування тут або що вони хочуть сказати даним зібранням. Серед відповідей були й: «Я йду на концерт».

Уривок з контр зібрання можна переглянути на відео за посиланням <http://youtu.be/BA6RWZYwST4>

Фото 18. Вздовж бульвару Шевченка люди почали збиратись близько 10:00 та формувати колони.

Люди почали збиратись близько 10:00. Сформувались дві колони : одна вздовж бульвару Шевченка, інша по вул. Володимирській. В 11:40 почався рух. Приблизний маршрут ходи:

- Люди перейшли Хрещатик біля Бесарабської площі.
- Дійшли до станції метро «Хрещатик». Там постояли, організуючись, і пішли далі.
- Далі мітингуючі пішли до Майдану Незалежності, до Європейської площі, по вул. Грушевського Шовковичної, Круглоуніверситетської.
- По вул. Круглоуніверситетській повернулись до Бесарабської площі.

Фактично мітингуючі повернулись назад, зробивши коло. Далі вони по Хрещатику знову дійшли до Майдану Незалежності. Там почали згортати плакати і потроху розходитись.

Фото 19. Учасники контр зібрання на вул. Велика Васильківська. Плакати в учасників з'явилися згодом.

Фото 20. Учасники контр зібрання на вул. Велика Васильківська. Плакати в учасників з'явилися згодом.

Фото 21. Учасники контр зібрання . Плакати в учасників були досить різної тематики, приклад загально соціальної тематики.

Фото 22. Учасники контр зібрання . Плакати в учасників були досить різної тематики.

Фото 23. Учасники контр зібрання, вул. Хрещатик. Плакати в учасників були різними мовами: російською, українською, грузинською.

Фото 24. Учасники контр зібрання . Плакати в учасників були досить різної тематики.

Загалом у ході взяли участь близько тисячі осіб.

Протизаконних дій мітингуючи не зафіксовано, зібрання було мирним.

Конфліктних ситуацій зафіксовано не було.

Дії місцевої влади перед та під час Маршу рівності та контрзібрання.

Відповідно до ст. 39 Конституції України діє повідомчий характер зібрань: «Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

{Офіційне тлумачення положення частини першої статті 39 див. в Рішенні Конституційного Суду [№ 4-пн/2001 від 19.04.2001](#)}

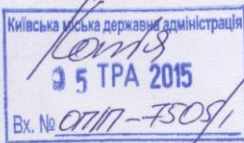
Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.»

Відповідно до пункту 4.1. Керівних принципів по свободі мирних зібрань це робиться для надання учасникам зібрання допомоги у реалізації їх права: «Міжнародне право в галузі прав людини не вимагає, щоб в національному законодавстві містилася вимога подачі попереднього повідомлення про збори. Дійсно, у відкритому суспільстві багато типів зборів, не потребують будь-якого виду державного регулювання. Тому попереднє повідомлення повинно вимагатися лише в тих випадках, коли його мета полягає в наданні державним органам можливості провести підготовку, необхідну для сприяння свободі зборів, і організувати охорону громадського порядку, громадської безпеки, прав і свобод інших осіб. Будь – яке становище законодавства з цього питання має вимагати від організатора зборів подачі повідомлення про наміри, а не прохання про дозвіл.» <http://www.osce.org/ru/odihr/83237?download=true>

Ситуація про взаємодію із органами місцевої влади відома тільки щодо Маршу рівності, адже учасники контрзібрання не змогли роз'яснити ці питання, щодо зібрання в якому вони беруть участь.

Відповідно до коментарів організаторів Маршу рівності, спершу повідомлення від них було подано до Київської міської державної адміністрації (далі - КМДА) 5 травня 2015 року, тобто фактично за місяць до проведення зібрання. Проте працівники КМДА не передавали наявну у повідомленні інформацію до міліції аж до 28 травня. Коли департамент громадської безпеки КМДА запрошував організаторів зібрання на зустрічі, на них було повідомлено, що міліція володіє інформацією, плануються майбутні зустрічі. У повідомленні про зібрання учасники вказали бажане місце проведення (фото 25, 26, 27) – вул. Червоноармійську з точним маршрутом (центральна частина міста). Працівники КМДА пропонували виробити спільно мету заходу, розробити лозунги та змінити місце проведення, а саме зосередитись на протидії російської пропаганди та провести зібрання під Посольством РФ, що взагалі не відповідало цілям організаторів зібрання.

Київському міському голові

Кличку Віталію Володимировичу

Про проведення Маршу рівності у 2015 році

Шановний Віталію Володимировичу!

Дозвольте засвідчити Вам нашу повагу та звернутись із таким.

Влітку 2015 року у Києві уже вчетверте пройде щорічний Міжнародний ЛГБТ форум КиївПрайд. Одним із основних заходів цієї події є правозахисна хода – Марш рівності. Метою Маршу є привернення уваги до проблем дискримінації та нетерпимості в українському суспільстві, зокрема, щодо представників ЛГБТ-спільноти (лесбійки, геї, бісексуальні і трансгендерні люди).

Хочемо наголосити, що це мирне зібрання не має нічого спільного з розважальними заходами. Участь у Марші рівності братимуть не лише представники і представниці ЛГБТ-спільноти, а й інші меншини та усі, хто поділяє цінності прав людини і демократії. Серед гасел маршу: «Права людини завжди на часі», «Права людини понад усе!», «Права ЛГБТ = Права людини» ...

Як Вам відомо, минулого року організатори були змушені скасувати Марш Рівності через те, що столична міліція відмовилася гарантувати безпеку цього зібрання. Ми хочемо нагадати, що проведення Маршу – це реалізація прав на свободу мирних зібрань та вираження поглядів, а держава та мерія мають забезпечити реалізацію цього права, не створюючи перешкод та забезпечуючи належний захист його учасників та учасниць. Маємо надію, що в цьому році оновлена міська влада та столична міліція зможе якнайкраще виконати свої обов'язки та реалізувати нові європейські підходи до забезпечення права на мирні зібрання.

У зв'язку з викладеним вище, просимо про проведення зустрічі з Вами особисто у найближчий час.

Зокрема, ми хотіли б обговорити такі питання:

1. Організація взаємодії міської влади, правоохоронців та організаторів для успішного та безпечного проведення правозахисного Маршу Рівності
2. Забезпечення безпеки учасників Маршу рівності

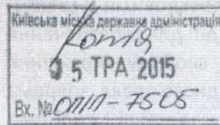
Просимо відповісти на цього листа відповідно до законодавства України про звернення громадян за адресами:

З повагою, Руслана Панухник
від Організаційного комітету КиївПрайд2015

Міжнародний форум ЛГБТ КиївПрайд є щорічною суспільно-політичною та культурною подією, метою якого є об'єднання не тільки ЛГБТ, але й усіх людей доброї волі, які поділяють цінності прав людини, єдності, свободи, рівності та безпеки. КиївПрайд було започатковано 2012 року. Тоді проведення публічної акції було заблоковано хуліганами та радикалами, з якими столична влада не впоралась. Проте Марш рівності у рамках КиївПрайду2013 успішно відбувся в столиці за участю високих гостей. Київська влада хоча й поставилася непривітно до проведення цього правозахисного заходу, проте виправила помилки 2012 року та забезпечила для Маршу-2013 посилену охорону силами спецпризначенців. Минулого ж року влада і керівники відповідальних структур публічно відмовилися захищати право громадян України на мирні зібрання, і Організаційний комітет КиївПрайду2014 змушений був відмовитися від ідеї проведення мирної маніфестації. Марш рівності 2013 року повністю розвіяв побоювання мешканців і мешканок столиці щодо «непристойного» формату цього заходу, адже він відбувся як хода звичайних людей із правозахисними гаслами.

Фото 25. Повідомлення про проведення Маршу рівності, надіслане до КМДА та прохання про зустріч із В.Кличком.

Голові Київської міської державної адміністрації

Кличку Віталію Володимировичу

Панухник Руслани Геннадіївни

Щодо проведення 6 червня 2015р.
Маршу Рівності в рамках Міжнародного
ЛГБТ форуму КиївПрайд2015

На двох сторінках

м. Київ, 5 травня 2015р.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Шановний Віталіє Володимировичу,

Відповідно до статті 39 Конституції України, повідомляю Вас про мирну демонстрацію під назвою «Марш рівності». «Марш рівності» є частиною КиївПрайд2015 – міжнародного форуму на захист прав людини, створеного ЛГБТ¹-активістами.

Метою КиївПрайд2015 є подолання дискримінації та досягнення рівності для всіх соціальних груп і меншин в Україні.

Особи, відповідальні за організацію демонстрації:

1. Руслана Панухник, тел. [redacted] – представниця Організаційного комітету КиївПрайд2015;
2. Надія Чушак, тел. [redacted] – прес-секретарка КиївПрайд2015.

Дата заходу: 6 червня 2015 (субота).

Час проведення заходу: демонстрація почнеться об 11:00 і закінчиться о 13:00.

Місце проведення: вул. Велика Васильківська (Червоноармійська) від ТРЦ «Арена» (вул. Велика Васильківська, 1-3/2а) до площі Льва Толстого.

Очікувана кількість учасників: 500 осіб.

Під час демонстрації буде використовуватись звукопідсилювальне обладнання. Учасники демонстрації нестимуть плакати з правозахисними гаслами та райдужну символіку. Демонстрація є мирною та неполітичною, організатори повністю дотримуватимуться чинного законодавства України.

¹ ЛГБТ - лесбійки, геї, бісексуальні й трансгендерні люди

Ми хотіли б також попросити про зустріч із Вами та відповідними посадовими особами Головного управління МВС в м. Києві, щоб обговорити всі заходи, необхідні для забезпечення реалізації наших конституційних прав на свободу мирних зібрань та свободу вираження думок. Як Ви знаєте, ці права також гарантуються відповідно до міжнародного права, зокрема Європейської конвенції з прав людини та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, які є частиною національного законодавства України. У зустрічі також візьмуть участь представники Amnesty International, яка надає підтримку КиївПрайд2015.

Додатково повідомляємо, що в заході очікується участь делегації Німецького (Бундестагу) та Європарламенту, офіційна делегація з м. Мюнхен (Німеччина) а також делегацій членів Європейського парламенту, представників Швеції, Данії, Латвії та інших країн, міжнародних організацій, а також іноземних дипломатів, що працюють у м. Києві.

З повагою,

Руслана Панухник,

від Організаційного комітету КиївПрайд2015

м. Київ, 5 травня 2015р.

Спільні зустрічі з КМДА, правоохоронними органами та організаторами зібрання не були проведені.

Організатори були змушені самотійно повідомляти міліцію 27 травня та просити розробити спільний план щодо безпеки учасників зібрання. На першій зустрічі міліції та організаторів, що відбулась 28 травня, представник органів внутрішніх справ (далі - ОВС) повідомив, що він не отримував повідомлень від КМДА.

Таким чином, змушені констатувати, що місцева влада не взаємодіє належним чином з правоохоронними органами та учасниками зібрання для забезпечення свободи мирних зібрань.

Дії міліції перед та під час Маршу рівності та контрзібрання.

Необхідно відмітити, що міліція здійснювала охорону обох зібрань, виконуючи свій позитивний обов'язок забезпечувати свободу мирних зібрань, проте наявні й ряд зауважень.

Марш рівності.

Необхідно відмітити, що дії міліції по забезпеченню свободи мирних зібрань розпочинаються *до проведення зібрання*. Відповідно до коментарів організаторів Маршу рівності, перед зібранням їх запрошували на дві зустрічі до правоохоронних органів, одна з яких, за ініціативи організаторів зібрання, була розширена - на зустріч були запрошені представники міждержавних організацій та дипломатичних представництв. Проте в обох випадках більша частина часу була витрачена на переконання міліцією учасників не проводити зібрання, адже на їх думку ситуація в країні не відповідає тому, щоб проводити мирне зібрання із подібною тематикою. Були процитовані повідомлення у соціальних мережах від різних груп населення, зокрема право радикальних сил, наприклад «Правого сектора», в яких містилися заклики до насилля та різні дискримінаційні вислови, а також було повідомлено, що на Марш прийдуть представники влади для вручення повісток на участь в АТО учасникам зібрання.

На зустрічах не було розроблено спільного плану щодо безпеки учасників зібрання, було повідомлено, що міліція забезпечить громадський порядок, оскільки це їх обов'язок. Не були враховані побажання учасників зібрання щодо місця проведення Маршу рівності. Замість центральних частин міста пропонувався аеродром «Чайка», що знаходиться за 10 км від м. Києва.

Про місце, де міліція може забезпечити охорону, організаторам Маршу було повідомлено між 13:00 та 14:00 5 червня, тобто менше, ніж за добу до зібрання, що виключило можливість учасникам зібрання належним чином підготуватися, зокрема для забезпечення власної безпеки, обрання шляхів залишення місця проведення зібрання.

Під час проведення зібрання на місці зібрання та прилеглій території зафіксована наявність наступних співробітників ОВС: ГУМВС м. Києва, спецпідрозділ міліції «Титан», Національна гвардія, Державна служба охорони, ДАІ, УМВС Житомирської області, Патрульна служба міліції, батальйон спеціального призначення МВС – Чернігів.

Серед позитивних моментів варто відмітити:

- Велику кількість правоохоронців на місці проведення зібрання, наявність кордонів із правоохоронців та супроводження Маршу під час здійснення ходи.

- Швидке реагування в окремих випадках порушень громадського порядку.

- Залучення до охорони громадського порядку під час проведення Маршу рівності жінок міліціонерів, що повинно було сприяти зниженню градусу конфліктності при залученні їх до процесів медіації у беззбройних конфліктах. Але використання цього потенційно ефективного ресурсу не зафіксовано спостерігачами «ОЗОН».

Громадськими спостерігачами «ОЗОН» зафіксовані наступні недоліки:

- Лише двоє з десятка співробітників правоохоронних органів, опитаних громадськими спостерігачами «ОЗОН», змогли повідомити, що на мирному зібранні знаходиться посадова особа, відповідальна за координування здійснення охорони громадського порядку під час зібрання та відповідальна особа за зв'язки з громадськістю. Проте віднайти цих осіб так і не вдалося.

- Незважаючи на присутність правоохоронців на прилеглих територіях, була відсутня охорона біля котеджів на Оболонській набережній, де можливі проникнення на місце проведення Маршу рівності. Це спричинило затримку у реагуванні на випадки нападів на учасників зібрання та представників міліції.

- Незабезпечення супроводу учасників Маршу рівності після закінчення мирного зібрання до безпечних територій, громадського транспорту зробило можливим ряд нападів на учасників зібрання зі сторони агресивно налаштованих груп людей. Хоча організатори Маршу пропонували правоохоронним органам заздалегідь обговорити шляхи забезпечення безпеки під час того, як учасники Маршу будуть розходитись, правоохоронні органи відмовились від такого обговорення. Незважаючи на проведення попередніх зустрічей з організаторами Маршу рівності з органами внутрішніх справ, правоохоронці намагались відмовити їх від проведення зібрання, а не обговорити план дій.

- Відсутність реакції правоохоронців на повідомлення громадян про вчинення нападу та побиття працівників правоохоронних органів біля ТРЦ «Dream Town» (Оболонський просп., 1Б). Коли очевидці подій привели окремих представників агресивно налаштованих груп людей до міліціонерів та повідомили, що вони брали участь у нападі та побитті працівників правоохоронних органів, співробітники міліції обмежились лише

запитанням про те, чому на їх думку (затриманих молодиків) їх затримано, без додаткового з'ясування обставин.

-Зафіксовано присутність працівників правоохоронних органів (до яких вони себе віднесли у розмові з громадськими спостерігачами «ОЗОН») без належних розпізнавальних знаків, що є порушенням вимоги наказу МВС України від 2002 р. №535 «Про затвердження Правил носіння форменого одягу та знаків розрізнення особами начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, військовослужбовцями спеціальних моторизованих військових частин міліції внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України», а саме – розділу 6 «Знаки розрізнення». Зокрема, порушено вимоги п. 6.1.1: «На предметах форменого одягу носяться погони», а також п. 6.1.8: «Нарукавний знак МВС України ... розміщується на лівому рукаві мундира (кітеля), куртки повсякденної (парадно-вихідної), пальто сукняного, пальто утепленого, куртки зимової повсякденної (парадно-вихідної), плаща, сорочки парадно-вихідної (повсякденної) з довгими та короткими рукавами ... На правому рукаві носитья нарукавний знак відповідних служб та підрозділів МВС України...».

Приклади можна переглянути на відео за посиланням: <http://youtu.be/pi0rYLlk6CA>

Контрзібрання.

Охорону зібрання забезпечували співробітники Державної служби охорони, Національної гвардії, ГУМВС м. Києва. Із спецтранспорту були використані 3 автобуси типу «ЛАЗ» та 3 автобуси типу «Богдан» з бійцями Національної Гвардії, близько 10 автобусів з працівниками ДСО, 1 авто швидкої допомоги з номером Національної гвардії, 1 автозак.

Міліція не супроводжувала демонстрантів, а базувалась в окремих місцях по ходу маршруту зібрання.

За умови, що протизаконних дій мітингуючи та конфліктних ситуацій не зафіксовано, загалом мирного характеру зібрання та відсутності можливості зіткнення зібрання і контр зібрання через їх проведення у різних частинах міста, дії правоохоронців можна вважати пропорційними.

Охорона здоров'я.

Охорона здоров'я під час зібрання та контр зібрання була забезпечена загальною екстреною медичною допомогою м. Києва та правоохоронних органів.

В районі зібрань були присутні медики «Червоного Хреста України» без спецтранспорту.

Необхідно відзначити оперативність реагування медиків «Червоного Хреста України», які надавали першу допомогу працівникам міліції, учасникам Маршу рівності та представникам агресивних груп населення.

Як недолік варто відмітити, що незважаючи на наявність пункту тимчасового базування бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги в районі проведення

Маршу рівності (біля виїзду з гольф-клубу), першу медичну допомогу приїжджала надавати інша бригада швидкої допомоги, не задіяна у охороні здоров'я Маршу рівності, що затягнуло час та витрачання додаткових бюджетних коштів.

Висновки та рекомендації.

Учасники Маршу рівності та контрзібрання реалізували своє право на мирне зібрання. Правоохоронні органи України сприяли реалізації даного права людини.

Проте для уникнення у майбутньому жертв та інших порушень під час та після мирних зібрань вважаємо за необхідне:

1. Налагодити належну співпрацю органів місцевої влади та правоохоронних органів для реагування на повідомлення громадян про проведення мирних зібрань, особливо у випадках необхідності додаткових заходів безпеки.

2. З урахуванням запиту учасників мирного зібрання, узгоджувати спільні дії для забезпечення громадської безпеки. Після зібрання проводити спільний аналіз дій правоохоронних органів та учасників зібрання для покращення забезпечення свободи мирних зібрань в Україні.

3. Забезпечувати супроводження кожної мирної акції присутністю посадової особи ОВС, відповідальної за медіацію з організаторами та надання необхідної інформаційно-координаційної допомоги учасникам, а також особи відповідальної за зв'язки з громадськістю. У них мають бути наявні легко розпізнавальні знаки, накидки або символіка, особливо, коли ці посадові особи знаходяться у цивільному одязі.

4. У разі існування небезпеки для учасників зібрання після його закінчення, забезпечити їх супровід до безпечного місця.

5. Забезпечити виконання нормативно-відомчих документів працівниками ОВС та відповідне реагування у разі їх порушення.

Виходячи із наявності вчинення злочинів зі сторони третіх осіб та порушень співробітників ОВС вимагаємо:

1. Ретельного, об'єктивного та неупередженого розслідування нападів на учасників Маршу рівності та правоохоронців.

2. Належним чином кваліфікувати злочини, пов'язані з нападами, враховуючи тяжкість наслідків дій нападників та характер тілесних ушкоджень, завданих постраждалим.

Врахувати мотив вчинення злочинних дій відповідно до статті 161 Кримінального Кодексу «Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками» та кваліфікувати дії нападників як злочини на ґрунті ненависті.

3. Доручити МВС України провести службову перевірку за виявленим фактом порушення правил носіння форменого одягу та знаків розрізнення працівниками ОВС.

За необхідності зацікавленим сторонами групою громадського спостереження «ОЗОН» будуть надані додаткові фото та відео матеріали.

Наші контакти: <http://ozonmonitoring.com/>
www.facebook.com/OZON.monitoring ozon.monitoring@gmail.com

Звіт підготовлено Валерією Рибак, координатором групи громадського спостереження «ОЗОН», на основі матеріалів власних спостережень та спостережень активістів ініціативи: Олексія Білянського, Олени Власюк, Дениса Москальчука, Олександри Романцової, Євгенії Сльозки, Олександри Купченко, Олександри Пінтеленої, Анастасії Зотової, Раміли Губайдулліної, Маргарити Красикової, Анастасії Доль.